

LIFE-IP 4 NATURA (LIFE16 IPE/GR/000002)

Ολοκληρωμένες δράσεις για τη διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα

Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τρία πτωματοφάγα είδη ορνιθοπανίδας (γύπες): Γυπαετό (*Gypaetus barbatus*), Όρνιο (*Gyps fulvus*), Μαυρόγυπα (*Aegypius monachus*)
Παραδοτέο Δράσης Α.1

Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία
Φεβρουάριος 2021

Με τη συγχρηματοδότηση του Προγράμματος LIFE
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη συγχρηματοδότηση του Πράσινου Ταμείου

Προτεινόμενη βιβλιογραφική αναφορά:

Ξηρουχάκης, Σ. (επιμ.) 2021. Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τρία πτωματοφάγα είδη ορνιθοπανίδας (γύπες): Γυπαετό (*Gypaetus barbatus*), Όρνιο (*Gyps fulvus*), Μαυρόγυπα (*Aegypius monachus*). Έργο LIFE-IP 4 NATURA: Ολοκληρωμένες δράσεις για τη διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων, και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα (LIFE16 IPE/GR/000002). Παραδοτέο Δράσης Α.1. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Αθήνα, 84 σελ. & V Παραρτήματα. Τελική έκδοση.

Suggested citation:

Xirouchakis, S. (rev.) 2021. National Action Plan for three vulture species: Bearded Vulture (*Gypaetus barbatus*), Griffon Vulture (*Gyps fulvus*), Cinereous Vulture (*Aegypius monachus*). LIFE-IP 4 NATURA Project: Integrated actions for the conservation and management of Natura 2000 sites, species, habitats and ecosystems in Greece (LIFE16 IPE/GR/000002). Deliverable Action A.1. Hellenic Ornithological Society, Athens, 84 pp. & V Annexes. Final version.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο πλαίσιο της Δράσης Α.1 του έργου LIFE-IP 4 NATURA «Ολοκληρωμένες δράσεις για τη διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα» εκπονούνται 12 Σχέδια Δράσης για οικοτόπους και είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος των οποίων η κατάσταση διατήρησης κρίνεται μη ικανοποιητική και απαιτεί ταχεία βελτίωση. Όσον αφορά την ορνιθοπανίδα, επιλέχθηκε μία ομάδα πτηνών και συγκεκριμένα τρία είδη Γυπών, ο Μαυρόγυπας (*Aegypius monachus*), το Όρνιο (*Gyps fulvus*) και ο Γυπαετός (*Gypaetus barbatus*), καθώς και τα τρία είδη έχουν υποστεί σοβαρή μείωση τις τελευταίες δεκαετίες στην Ελλάδα αναφορικά με το μέγεθος πληθυσμού και την εξάπλωσή τους (άνω του 50 %) και χαρακτηρίζονται ως «Απειλούμενα». Ο Γυπαετός αναπαράγεται μόνο στην Κρήτη (6-7 ζευγάρια), ο Μαυρόγυπας μόνο στη ΒΑ Ελλάδα (25-35 ζευγάρια), ενώ το Όρνιο απουσιάζει από μεγάλες περιοχές της χώρας και έχει περιοριστεί σε τοπικούς μεμονωμένους πληθυσμιακούς θύλακες (Θράκη, Κρήτη, Αιτωλοακαρνανία, Κυκλάδες) με περίπου 350 ζευγάρια.

Η δραματική μείωση των πληθυσμών των 3 Γυπών οφείλεται κατά κύριο λόγο στη δευτερογενή θανάτωσή τους από τη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων που συνήθως προορίζονται για τα καλούμενα «επιβλαβή» σαρκοφάγα θηλαστικά. Η πίεση αυτή είναι και σήμερα υπαρκτή, και σε συνδυασμό με τη μείωση της διαθέσιμης τροφής λόγω της κάμψης της νομαδικής κτηνοτροφίας, αλλά κι άλλων παραγόντων που προκαλούν θνησιμότητα (προσκρούσεις σε πυλώνες και καλώδια ρεύματος και ανεμογεννήτριες που εγκαθίστανται σε κρίσιμες για τα είδη αυτά περιοχές) περιορίζουν τις δυνατότητες ανάκαμψης των πληθυσμών.

Ο Γυπαετός, το Όρνιο και ο Μαυρόγυπας αποτελούν είδη προτεραιότητας για την Ευρωπαϊκή Ένωση (περιλαμβάνονται στο Παράρτημα I της Οδηγίας 2009/147/EK «για τα Πουλιά») και ως εκ τούτου έχουν υλοποιηθεί για αυτά τα 2 είδη προγράμματα διατήρησης που έχουν αποδώσει θετικά αποτελέσματα και έχουν πετύχει την ανάσχεση της πτωτικής πληθυσμιακής πορείας τις τελευταίες 2 δεκαετίες. Σκοπός του παρόντος Σχεδίου Δράσης (ΣΔ) είναι μέσα από ένα πλέγμα δράσεων και θεσμικών μέτρων να αρχίσει ή να διατηρηθεί η διαφαινόμενη αντιστροφή της αρνητικής τάσης (τουλάχιστον σε επίπεδο έκτασης εξάπλωσης) και στο τέλος της εξαετίας (διάστημα εφαρμογής του ΣΔ) να έχει επιτευχθεί η περαιτέρω - έστω και μικρή - αύξηση στους πληθυσμούς και την έκταση εξάπλωσης των 3 ειδών.

Οι κύριες ενέργειες που περιλαμβάνει το παρόν ΣΔ στοχεύουν στη βελτίωση της γνώσης για την αναπαραγωγή των Γυπών και τις εποχικές μετακινήσεις τους για τροφοληψία, την αντιμετώπιση και μετριασμό των επιπτώσεων από τις σημαντικότερες πιέσεις/απειλές που αντιμετωπίζουν (αντιμετώπιση χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων, περιορισμός θνησιμότητας σε υποδομές ηλεκτρικής ενέργειας και από άλλες αιτίες), υποβοήθηση στην παροχή τροφής (π.χ. κατασκευή ταϊστρών) και ενίσχυση των πληθυσμών με επανένταξη - εισαγωγή νέων ατόμων. Με την ολοκλήρωση του Σχεδίου Δράσης, εκτός από τα αναμενόμενα θετικά αποτελέσματα, αναμένεται επίσης να προκύψει σημαντικός αριθμός παράπλευρων ωφελειών για την άγρια ζωή (π.χ. μετριασμός της χρήσης και επιπτώσεων δηλητηριασμένων δολωμάτων, βελτίωση της χωροθέτησης αναπτυξιακών έργων και μείωση των επιπτώσεων τους) και ευρύτερα την κοινωνία (π.χ. ενίσχυση της κτηνοτροφικής δραστηριότητας, ανάδειξη περιοχών ως οικοτουριστικοί προορισμοί, βελτίωση εφαρμογής ρυθμιστικών διοικητικών κανονισμών και νομοθεσίας).

SUMMARY

Twelve Action Plans (AP) for habitats and species of Community interest with unfavorable conservation status are being currently developed in the framework of Action A.1 of the LIFE-IP 4 NATURA “Integrated actions for the conservation and management of Natura 2000 sites, species, habitats and ecosystems in Greece”. As regards avifauna, a Multi-species Action Plan (MsAP) is elaborated, referring to a small group of birds, namely three vulture species: the Cinereous vulture (*Aegypius monachus*), the Griffon vulture (*Gyps fulvus*) and the Bearded vulture (*Gypaetus barbatus*). All three species have undergone a severe decline in Greece during the last decades both in terms of population size and of range (over 50%) and are considered threatened at a national level (Cinereous vulture: Endangered; Griffon vulture: Vulnerable – although populations in continental Greece and Cyclades are considered Critically Endangered; Bearded vulture: Critically Endangered). Presently, the Bearded vulture breeds only in Crete (6-7 pairs), the Cinereous vulture only in NE Greece (25-35 pairs), while the Griffon vulture is absent from large regions of the country (e.g. Peloponnese) and is confined to local clusters (Thrace, Crete, Aetoloakarnania, Cyclades) equaling approximately 350 pairs in total.

The dramatic population decrease of these three vulture species is mainly attributed to secondary poisoning usually due to human-wildlife conflict. Population recovery is severely hindered not only by the intensity of this illegal practice but also by the decrease in food availability due to the decline of Extensive livestock farming husbandry and other factors causing mortality such as electrocution and collision with power lines and wind turbines installed in areas critical for these species.

The Cinereous vulture and the Bearded vulture are priority species for the European Union (included in Annex I of the Birds Directive) and therefore a number of conservation projects have been implemented in the last two decades for these two species. These projects have been relatively successful and have achieved to halt the population decline. The aim of the present Multi-species Action Plan (MsAP) is, through a grid of actions and institutional measures, to set the conditions to reverse the negative trend and achieve an increase – even if a small one – in population size and range by the end of the forthcoming 6-year period (MsAP duration of implementation).

The main actions foreseen in the present AP aim to improve the level of knowledge regarding vultures’ breeding ecology and seasonal movements, to manage and mitigate the impacts caused by the main pressures/threats (addressing the illegal use of poison baits, reducing mortality due to electrocution and collision or any other reasons), to increase food availability (e.g. through the construction and operation of supplementary feeding sites) and to carry out population reinforcement. The full implementation of the AP is expected to bring positive results not only for the three vulture species targeted, but also for other wildlife species (e.g. through the reduction of poisoned baits use, the correct infrastructure spatial planning and improved impact mitigation) and society in general (e.g. support for extensive husbandry, promotion of certain areas as ecotourism destinations, improvement in the application of administrative regulations and legislation).

